

РАЗВОЈ НА ПОЛИТИКИТЕ
ЗА ОТВОРЕНА НАУКА:
ОТВОРЕН ПРИСТАП ДО
ИСТРАЖУВАЧКИ
ИНФРАСТРУКТУРИ

NI4OS Europe, мрежно,
6. октомври 2019 Скопје
Климе Бабунски ИСППИ

- ОТВОРЕНИОТ ПРИСТАП ДО ИСТРАЖУВАЧКА ИНФРАСТРУКТУРА (ОПИИ) Е НАЈСООДЕВТНА ЖИВОТНА СРЕДИНА ЗА РАЗВОЈ НА ИСТРАЖУВАЊА И ИНОВАЦИИ, НО И НАЈДОБАР НАЧИН НА ПОВРЗУВАЊЕ НА НАУКАТА, СТОПАНСТВОТО, И БРОЈНИ ОРГАНИЗАЦИИ ОД ЈАВНИОТ И ГРАЃАНСКИОТ СЕКТОР
- НЕ Е ВОЛШЕБНО СТАПЧЕ, НИТУ СОСТОЈБА КОЈА СЕ ПРОПИШУВА, ТУКУ КОМПЛЕКСНА И КООРДИНИРАНА ОПШТЕСТВЕНА АКЦИЈА, КОЈА Е ВО ИНТЕРЕС НА СИТЕ УЧЕСНИЦИ

➤ ОТВОРЕН ПРИСТАП

- За лица и организации кои не се дел од институцијата која ја поседува инфраструктурата
- Корисници може да бидат: (1) истражувачи од други членки од ист УНИ или истражувачи од други УНИ (2) Претпријатија приватни или јавни (3) Граѓански организации
- Корисниците може да се од државата или од странство

➤ ОТВОРЕН ПРИСТАП

- Бесплатен или за одредена цена, критериуми според кои се одредува цената,
- Подмирени трошоци, но и остварен приход, во функција на одржливост на инфраструктурата
- Отвореноста е договор за меѓусебни обврски, вклучително и интелектуалната сопственост
- Процес на одобрување или избор на корисници, но и грижа за потребите на корисниците

➤ ИСТРАЖУВАЧКА ИНФРАСТРУКТУРА

- Средства и услуги неопходни за истражувачите: објекти, опрема, инструменти, архиви, колекции, податоци, компјутерски мрежи и системи, софтвер
- Намена: истражување, образование, услуги
- На едно место, дистрибуирана, „во облак“ – виртуелна
- Посебност, единственост, одличност
- Во биохемиски, технолошки, инженерски, математички, како и во општествени и хуманистички науки, но и мултидисциплинарно – SHARE - The Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe

- Развојот на ОПИИ започнува во рамки на „отворените“ политики на ЕУ, секако како дел од Отворена наука
- Зрелоста или кодификацијата ја потврдува со Европската повелба за пристап до истражувачките инфраструктури (2016)
- Националните и ЕУ властите оценуваат: инвестиции во опрема има доволно, капацитетите треба да се споделуваат
- Стратешки перспективи за: натпревар и иновации, отворена наука и истражувачка мобилност
- Намалена фрагментација и подобра координација на ИИ
- Можност за Се-Европски, комплексни и скапи инфраструктури – нов модел на европска иновативност

- ESFRI Европски стратешки форум за истражувачки инфраструктури:
 - Мисија: поддршка на кохерентен и стратешки пристап во одлучувањето за истражувачките инфраструктури во ЕУ и востановување на детален план за ИИ за следните 10-20 години

- ERIC Европски конзорциум за истражувачка инфраструктура
 - Мисија: помош при востановување и функционирање на ИИ од европски интерес, дури и во случаи кога основањето и работата на ИИ не е врз економска основа

➤ Финска:

- ОП еден од клучни елементи при селекција на проекти
- Достапноста на услугите мора да биде гарантирана

➤ Шведска:

- ИИ мора да биде користена од повеќе истражувачи или корисници, кои се од различни високообразовни институции

➤ Полска:

- Се користи ИИ финансирана од Европски регионален развоен фонд и се намалуваат трошоците на факултетите

- Регионална политика – WB6 / 3Б6 – Протокол
- Национална политика – „Отворена наука 2020 - 2022“ – Црна Гора
- Пракса ??
- Иницијативи:
 - Албанија: Албански архив на податоци од општествени науки
 - Србија: Наноцентар
 - БиХ: Центар за развој, оценување и истражувања во општествено науки
 - - Црна Гора: Црногорски архив на податоци од општествени истражувања
 - Косово: Косовски центар за податоци од општествени истражувања
 - Југоисточно-Европски Меѓународен Институт за Одржливи Технологии

- Регионална политика – WB6 / ЗБ6 – Протокол
 - Владата го утврдила текстот на Протоколот
<https://libertas.mk/utvrden-tekstot-na-protokolot-za-otvoren-pristap-do-istrazhuvachkata-infrastruktura-vo-zapaden-balkan/>
- Национална политика –
 - Детален план за ИИ за следни ХУ години??
 - Принципи „Отворена наука 20ХУ – 20ХУ“ ??
- Иницијативи:
 - МК DASS / МК АИПОН – Македонски архив на истражувачки податоци од општествени науки (ИСППИ)

БЛАГОДАРАМ НА ОРГАНИЗАТОРОТ

И ОСОБЕНО НА

Open Access Research Infrastructure in the

Western Balkans Support Programme

и на експертите

д-р. Јелена Ангелис и Д-р. Лиза Ковеј